

Meldcode

Huiselijk Geweld en

Kindermishandeling

Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling inclusief afwegingskader en meldplicht bij Stepwork GGZ

Contactgegevens:
Stepwork GGZ
Overcingellaan 13C
9401 LA Assen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Doel en functie van de meldcode	4
2.1. Toezicht op de naleving van de wet	4
2.2. Verantwoordelijkheden.....	4
2.3. Begripsomschrijving van huiselijk geweld en kindermishandeling	5
3. Beschrijving van de stappen	7
3.1. Het stappenplan	8
3.2. Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	9
3.3. Afwegingskader: onderdeel van de meldcode	12
4. Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht	13
4.1. Algemene zwijgplicht	13
4.2. Specifieke zwijgplicht	13
Bijlage 1: Veilig Thuis	14
Bijlage 2: De verschillende vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld.....	15
Bijlage 3: Begrippen en definities	17

1. Inleiding

Sinds 1 juli 2013 moeten organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren op grond van de Wet verplichte Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling een meldcode in dit kader hanteren. De beroepskracht doorloopt de stappen van de meldcode als hij of zij vermoedens heeft van huiselijk geweld of kindermishandeling. Het gaat hierbij niet alleen om vermoedens van fysiek geweld, maar ook om vermoedens van psychisch of seksueel geweld en vermoedens van verwaarlozing.

Tot op heden hebben wij als Stepwork GGZ gebruik gemaakt van de meldcode zoals die in de GGZ branche is opgesteld. Omdat de meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling per 1 januari 2019 is verbeterd en aangescherpt, hebben we als Stepwork GGZ met deze verandering in de wet besloten onze eigen meldcode op te stellen.

De meldcode bestaat onder andere uit een stappenplan waarin staat hoe de beroepskracht kindermishandeling en huiselijk geweld kan signaleren en melden. Er is een afwegingskader in opgenomen waardoor de beslissing om al dan niet te melden bij Veilig Thuis ondersteund wordt en bovendien wordt de eigen hulpverlening erin betrokken.

Assen, augustus 2019

2. Doel en functie van de meldcode

De verplichting voor organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren om een meldcode te hanteren, heeft tot doel beroepskrachten te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Een meldcode bevat o.a. een stappenplan en afwegingskader. Dit stappenplan leidt de beroepskracht stap voor stap door het proces vanaf het moment dat hij¹ signaleert tot aan het moment dat hij eventueel een beslissing neemt over het doen van een melding. De stappen maken de beroepskracht duidelijk wat er van hem wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en hoe hij, rekening houdend met zijn beroepsgeheim, op een verantwoorde wijze komt tot een besluit over het al dan niet doen van een melding.

In het kader van de Wet verplichte meldcode hebben instellingen de plicht om:

- te beschikken over een meldcode die aan de wettelijke eisen voldoet, én
- om de kennis over en het gebruik van de meldcode binnen de eigen organisatie te bevorderen.

Van individuele beroepskrachten die werkzaam zijn voor een instelling waar een meldcode is vastgesteld, wordt verwacht dat ze het stappenplan van de meldcode volgen als ze huiselijk geweld of kindermishandeling signaleren, of als ze vermoeden dat hiervan sprake is.

2.1. Toezicht op de naleving van de wet

Het toezicht op de naleving van de wet is in de sectoren gezondheidszorg, jeugdhulp, onderwijs en veiligheid en justitie in handen van de landelijke inspecties. Gemeenten oefenen toezicht uit op de kinderopvang en de peuterspeelzalen, en instellingen die maatschappelijke ondersteuning bieden.

De inspectie zal bij een onderzoek, bijvoorbeeld naar aanleiding van een casus met fatale afloop, onder meer nagaan of op organisatieniveau een meldcode aanwezig is en of de organisatie zich voldoende heeft ingespannen om de kennis over en het gebruik van de meldcode te bevorderen. Het handelen van de betreffende beroepskrachten zal worden getoetst aan het stappenplan van de meldcode.

2.2. Verantwoordelijkheden

Het is van belang dat verantwoordelijkheden van medewerkers in instellingen, waar het gaat om vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld goed zijn vastgelegd. De verantwoordelijkheden per functie zijn:

- De beroepskracht dient deskundig te zijn in het herkennen en bespreken van signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling. Onder signaleren wordt verstaan: het waarnemen en interpreteren van aanwijzingen in gedrag en lichamelijk welzijn van het kind of volwassene, in het gedrag van de volwassene en in de gezinsomgeving die mogelijk wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling. Deze signalen dienen zo snel mogelijk te worden neergelegd bij de aandachtsfunctionaris.

¹ Daar waar hij staat kan ook zij gelezen worden.

- De aandachtsfunctionaris heeft een centrale en adviserende rol in de stappen rond het signaleren en handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling in huiselijke kring. Deze beroepskracht is meestal een leidinggevende of ervaren senior en dient het onderwerp huiselijk geweld en kindermishandeling binnen de instelling te borgen. Hiertoe dient de aandachtsfunctionaris deskundig te zijn in het signaleren, handelen en delen van zorg en op de hoogte te zijn van de werkwijze van de meldcode en de afspraken binnen de eigen organisatie. De aandachtsfunctionaris heeft tevens contact met externe partijen als bijvoorbeeld Veilig Thuis. De scholing van de aandachtsfunctionaris zou een structurele plek moeten krijgen in het scholingsplan.
- De bestuurders dragen de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze meldcode. De bestuurders zijn verantwoordelijk voor het opnemen van de meldcode in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid en dat deze aansluit op werkprocessen. De bestuurders dragen er zorg voor dat beroepskrachten binnen de organisatie op de hoogte zijn van de meldcode en er naar kunnen handelen. De bestuurders stellen een aandachtsfunctionaris aan en geeft deze mandaat en de ruimte deze functie naar behoren uit te oefenen.

NB: Een aandachtsfunctionaris is op grond van de Wet meldcode niet verplicht. Een dergelijke functionaris kan echter wel een belangrijke rol vervullen in de ondersteuning van de medewerkers en van de leiding van de instelling in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en in het zetten van de stappen van de meldcode.

2.3. Begripsomschrijving van huiselijk geweld en kindermishandeling

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Kenmerken van kindermishandeling kunnen zijn: angst, onmacht, isolement, eenzaamheid en loyaliteit.

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis). De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling. De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

In bijlage 2 zijn de (definities van) verschillende vormen kindermishandeling opgenomen.

Niet de locatie maar de relatie is bepalend

Het gaat bij de definities van huiselijk geweld en kindermishandeling om de relatie tussen pleger en slachtoffer en niet om de locatie waar het geweld plaatsvindt. Zo valt het geweld tussen twee partners die een lat-relatie hebben onder huiselijk geweld en er is sprake van kindermishandeling als een kind getuige is van geweld tussen zijn ouders, ook als deze ouders op verschillende adressen wonen.

Geweld in een behandelrelatie

Geweld gepleegd door een beroepskracht ten opzichte van een cliënt valt buiten het bereik van de meldcode. In dat geval zijn andere wetgeving en andere stappen aan de orde, zoals het

informereren van de leidinggevende en het inschakelen van de betreffende inspectie.

Cliënt als slachtoffer, getuige of pleger

De cliënt, dit wil zeggen de persoon met wie de beroepskracht professionele contacten onderhoudt, zal niet altijd het slachtoffer zijn van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. De cliënt kan ook als vermoedelijke pleger, of in geval van een jeugdige cliënt, als getuige, bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling betrokken zijn. Ook in dat geval zijn de stappen van de meldcode van toepassing.

Geweld tussen een behandelaar en cliënt; tussen cliënten onderling

(Mogelijk) geweld gepleegd tussen een behandelaar en een cliënt of cliënten onderling binnen een instelling valt niet onder het stappenplan van de meldcode. Deze signalen behoren te worden gemeld bij de leidinggevende en de Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd.

Huiselijk geweld en kindermishandeling in relatie tot dierenmishandeling

Waar sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling, is soms ook sprake van dierenmishandeling. In dat geval kan contact worden gezocht met een speciaal meldnummer. In de meldcode voor dierenartsen, die hen ondersteunt in het signaleren van dierenmishandeling, wordt, indien bij hen ook vermoedens ontstaan van huiselijk geweld, verwezen naar Veilig Thuis.

3. Beschrijving van de stappen

De wet stelt een aantal eisen aan de inhoud van de meldcode die een zorginstelling maakt. Belangrijkste eis is dat de meldcode een stappenplan bevat met minimaal vijf stappen.

- Het stappenplan gaat ervan uit dat de beroepskracht en het kind of volwassene regelmatig contact met elkaar hebben.
- Als door de signalen een vermoeden ontstaat van een ernstig misdrijf, is het verstandig om de te zetten stappen, via Veilig Thuis, af te stemmen op de interventies van de politie. Gesprekken met slachtoffer en getuige kunnen het leveren van bewijs in de strafzaak namelijk belemmeren.
- In geval van een vermoeden van kindermishandeling zal de beroepskracht, voor zover zijn instelling is aangesloten bij de verwijfsindex risicojongeren², doorgaans niet alleen de stappen van de meldcode zetten, maar daarnaast ook overwegen of een melding moet worden gedaan in de verwijfsindex. Deze verwijfsindex heeft tot doel om beroepskrachten die met dezelfde jongere te maken hebben met elkaar in contact te brengen. Een melding kan worden gedaan als een minderjarige mogelijk wordt bedreigd in zijn ontwikkeling naar volwassenheid. Doel van de melding in de verwijfsindex is te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek van de jongere en zijn gezin.

Het gaat niet om een keuze tussen een melding in de verwijfsindex of de stappen van de meldcode. Beide acties kunnen bij vermoedens van kindermishandeling aan de orde zijn, omdat ze elkaar ondersteunen. Daarom staat in (de algemene maatregel van bestuur bij) de Wet verplichte meldcode dat instellingen die zijn aangesloten op de verwijfsindex, ook het al dan niet doen van een melding in de verwijfsindex moeten opnemen in het stappenplan van hun meldcode.

² Hulpverleners in de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, de jeugdzorg en bij justitie kunnen het VIR (=Verwijfsindex Risicojongeren) systeem gebruiken. Hiervoor hebben zij een autorisatie nodig van de gemeente. Er zijn 3 manieren van registratie:

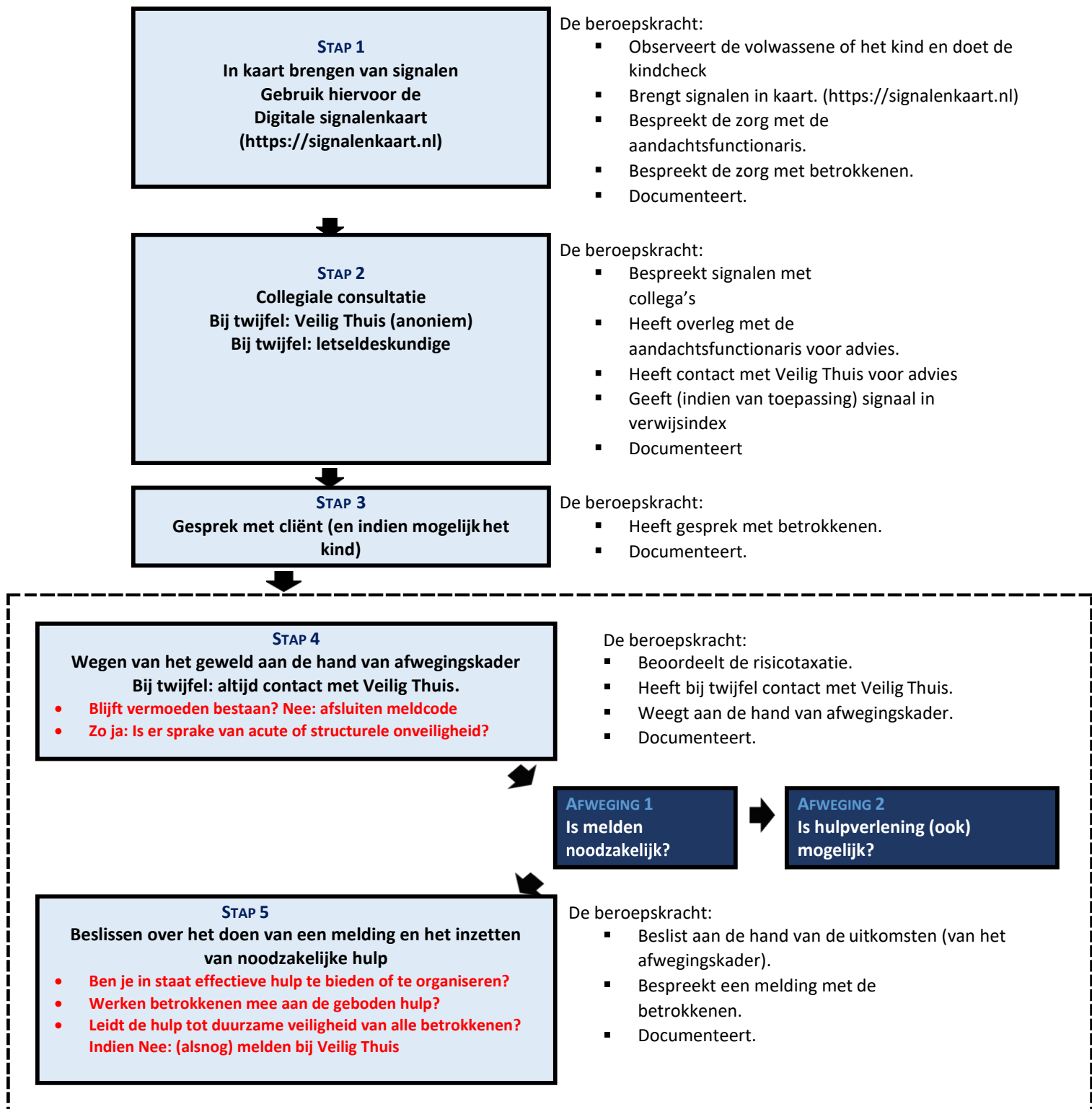
- Via de website verwijfsindex door een geautoriseerde hulpverlener.

- Via een lokaal signaleringssysteem door een persoon die door de betreffende gemeente geautoriseerd is. Het lokale signaleringssysteem wordt in dat geval direct gekoppeld aan de website verwijfsindex.

- Via een landelijk werkend bronsysteem door een geautoriseerde hulpverlener. Een voorbeeld van zo'n systeem is het landelijke systeem van de Raad voor de Kinderbescherming. Deze systemen worden ook aan de verwijfsindex gekoppeld.

Stappenplan Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Gebruik hiervoor de **Meldcode App**, daarmee doorloop je het digitale stappenplan, vind je uitleg over kindcheck en afwegingskader

NB. Leg bevindingen vast in het dossier en vink af op de behandelchecklist en het indicatieformulier.

NB. Met Veilig Thuis kan op ieder moment contact opgenomen worden voor (anoniem) advies. Er is ook een mogelijkheid om Veilig Thuis uit te nodigen voor een gesprek.

3.2. Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Als een beroepskracht signalen opvangt van huiselijk geweld of kindermishandeling, wordt van hem als eerste stap gevraagd deze signalen in kaart te brengen. Hij legt de signalen vast, evenals (de uitkomsten van) de gesprekken die hij over de signalen voert, de stappen die hij zet en de besluiten die hij neemt. Ook de gegevens die de signalen weerspreken worden vastgelegd.

Het is belangrijk dat de beroepskracht alles goed registreert. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen dienen schriftelijk te worden vastgelegd. Gespreksverslagen kunnen door betrokkenen worden ondertekend. Deze kunnen in het dossier worden bewaard, dat in een gesloten kast (met slot) of digitaal (met wachtwoord) wordt bewaard. Dit vanwege de privacygevoelige gegevens die worden verzameld. Bij het verwerken van deze gegevens wordt rekening gehouden met de wet Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat het kind of zijn gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kan zo nodig in hetzelfde gesprek een melding worden gedaan zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet om de veiligheid van het kind zoveel mogelijk te waarborgen. In noodsituaties kan overigens ook contact worden gezocht met de Raad voor de Kinderbescherming en/of de politie om hulp worden gevraagd.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding

De tweede stap is het overleg over de signalen. Om de signalen die in kaart zijn gebracht goed te kunnen duiden, is overleg met een deskundige collega noodzakelijk, binnen Stepwork is hiervoor een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld of kindermishandeling aangesteld. Zo nodig kan op basis van anonieme cliëntgegevens Veilig Thuis worden geraadpleegd. In die gevallen waarin er behoefte bestaat aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak van) letsel kan de vertrouwensarts van Veilig Thuis, of een forensisch geneeskundige om advies worden gevraagd.

NB: Er is voor gekozen om naast de collegiale consultatie zo nodig advies in te winnen bij Veilig Thuis, of een deskundige op het gebied van letselduiding. De KNMG-Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld vraagt van artsen, bij deze tweede stap, om naast collegiale consultatie, altijd advies te vragen aan Veilig Thuis.

Bij specifieke vormen van geweld advies over (de risico's van) vervolgstappen

Zoals hierboven al is aangegeven, vragen specifieke vormen van geweld soms om een andere aanpak en om een andere (volgorde van) stappen. Wanneer er binnen de instelling onvoldoende expertise op dit terrein aanwezig is, is het van belang bij deze vormen van geweld altijd eerst advies te vragen bij Veilig Thuis over de aanpak en over de mogelijke risico's van vervolgstappen voordat deze stappen worden gezet.

Stap 3: Gesprek met cliënt en indien mogelijk met kind en ouders/verzorgers

Na het collegiaal overleg en eventueel het adviesgesprek met Veilig Thuis, volgt een gesprek met de cliënt. Omdat openheid een belangrijke grondhouding is in de verschillende vormen van dienstverlening, wordt in het stappenplan zo snel mogelijk een moment gekozen om met cliënt de signalen te bespreken. Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen. Dan zijn de

volgende stappen van het stappenplan niet nodig en kan het dossier worden afgesloten en gedocumenteerd.

Worden de zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet.

In het gesprek gaat het erom dat de beroepskracht:

- uitleg geeft over het doel van het gesprek,
- de signalen bespreekt, dit wil zeggen de feiten die hij heeft vastgesteld en de waarnemingen die hij heeft gedaan,
- de cliënt of ouders/verzorgers van cliënt uitnodigt om daarop te reageren,
- en pas na deze reactie zo nodig komt met een interpretatie van wat hij heeft gezien en gehoord en wat hem in reactie daarop verteld is.

Geen gesprek cliënt of ouders/verzorgers cliënt

In de instructie bij deze stap wordt aangegeven in welke gevallen er kan worden afgezien van een gesprek. Het gaat om uitzonderlijke situaties waarin er concrete aanwijzingen zijn dat door het voeren van het gesprek de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Zo is het denkbaar dat een beroepskracht besluit om zijn vermoeden van seksueel misbruik nog niet met de dader te bespreken, omdat hij het risico aanwezig acht dat de dader zich, na dit gesprek, op het slachtoffer zal afreageren.

Ook kan worden afgezien van een gesprek als er goede redenen zijn om aan te nemen dat het kind daardoor het vertrouwen kwijt raakt in de beroepskracht en de contacten met de beroepskracht zal verbreken wat tot gevolg heeft dat het kind uit het zicht raakt. Bij een besluit om geen contact te leggen in verband met een mogelijke vertrouwensbreuk dient te worden bedacht dat precies door dit besluit ook weer een risico ontstaat op een vertrouwensbreuk, namelijk op het moment dat het kind ontdekt dat de beroepskracht zonder zijn medeweten een melding over hem heeft gedaan.

Gesprek met kinderen

Ook als een kind nog jong is, is het van belang dat de beroepskracht het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk of te belastend voor hem is. De beroepskracht beoordeelt zelf of een gesprek zinvol en mogelijk is, zo nodig in overleg met een collega of met Veilig Thuis.

NB: Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken, zonder dat zijn ouders daarbij aanwezig zijn zodat het kind zich vrij kan uiten. Zo zal een beroepskracht doorgaans zonder veel omhaal gewoon een gesprek met een van zijn cliënten kunnen aanknopen. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf behoren te worden geïnformeerd. Maar in verband met de veiligheid van het kind, van de beroepskracht, of die van anderen, kan een beroepskracht ook, bij wijze van uitzondering, besluiten om toch een eerste gesprek met het kind te voeren zonder dat de ouders hierover van te voren worden geïnformeerd. De redenen voor dit besluit dienen zorgvuldig vastgelegd te worden in het dossier.

Gesprek met de ouders/verzorgers

Normaal gesproken zal er, als het om een minderjarige gaat, ook een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouder(s)/verzorger(s). Dit is niet alleen van belang als de ouders/verzorgers mogelijkerwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Want de ouders/verzorgers behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

Stap 4: Wegen van het geweld en bij twijfel altijd raadplegen van Veilig Thuis

en

Stap 5: Beslissen aan de hand van afwegingskader

De beroepskracht weegt in samenwerking met de aandachtsfunctionaris op basis van de signalen, van het (extern) ingewonnen advies en van het gesprek met de ouders het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Daarnaast wordt de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling gewogen aan de hand van het afwegingskader en al dan niet in overleg met Veilig Thuis.

Voor de weging is het van belang dat in het dossier de signalen, de gesprekken en de stappen worden beschreven en vastgelegd die al zijn gezet. Bij twijfel over een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling is het verplicht om Veilig Thuis te raadplegen.

Veilig Thuis kan helpen een risicotaxatie (inschatting van risicofactoren) uit te voeren en kan helpen bepalen of het verstandig is zelf hulp te bieden of organiseren of een melding te doen.

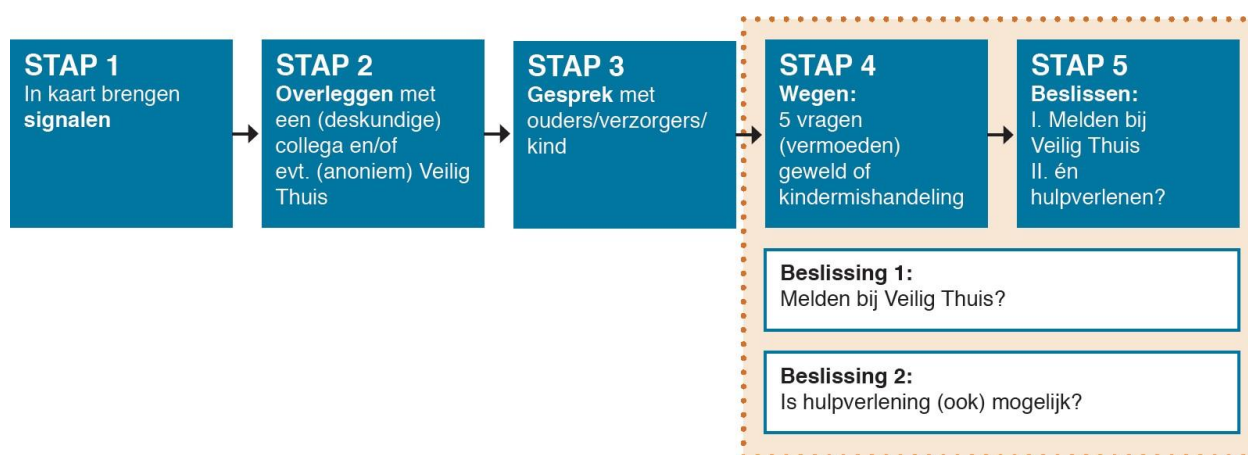
Het is belangrijk dat alles goed wordt geregistreerd. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen dienen schriftelijk te worden vastgelegd. Leidt weging tot de conclusie dat er geen zorgen (meer) zijn, dan kan de Meldcode in stap 4 worden afgesloten.

Als de zorgen blijven bestaan dan wordt in stap 5 besloten, op basis van het afwegingskader, of melden noodzakelijk is én of het mogelijk is om passende hulp te organiseren.

3.3. Afwegingskader: onderdeel van de meldcode

Onderstaand figuur toont de vijf stappen uit de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Ter ondersteuning van de beslissingen in stap 5 is in stappen 4 en 5 een afwegingskader toegevoegd.

Het onderliggende afwegingskader is de uitwerking voor de GGZ.

In stap 5 worden twee beslissingen genomen:

- het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is en, vervolgens
- het beslissen of het zelf bieden of organiseren van hulp mogelijk is.

Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen. De betrokken beroepskracht (dit kan de aandachtsfunctionaris zijn) vraagt zich op basis van signalen en het gesprek met ouders of cliënt af of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen.

Vervolgens besluit deze of het bieden of organiseren van hulp tot de mogelijkheden van de GGZ instelling als de betrokkenen (cliënt, ouders/verzorgers) behoort. Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden.

Privacy

De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG.

4. Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

4.1 Algemene zwijgplicht

Iedere beroepskracht die individuele cliënten (jeugd)hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt heeft een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de beroepskracht om, kort gezegd, geen informatie over de cliënt aan derden te verstrekken, tenzij de cliënt hem daarvoor toestemming heeft gegeven. Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de cliënt het vertrouwen te geven dat hij vrijuit kan spreken. De zwijgplicht geldt bijvoorbeeld voor maatschappelijk werkers, intern begeleiders, ouderenwerkers, jeugdhulpverleners, medisch hulpverleners, medewerkers in de kinderopvang en in peuterspeelzalen.

De hierboven beschreven algemene zwijgplicht voor hulpverleners en begeleiders is niet specifiek opgenomen in een bepaalde wet, maar wordt afgeleid uit de privacybepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (artikel 8), uit de Grondwet (artikel 10) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze bepalingen worden nog eens ondersteund door artikel 272 Wetboek van Strafrecht dat een verbod bevat op het verbreken van geheimen die aan de beroeps- kracht zijn toevertrouwd.

4.2 Specifieke zwijgplicht

Een aantal beroepsgroepen kent een specifieke zwijgplicht die is geregeld in een 'eigen' wet. Dit geldt bijvoorbeeld voor medisch hulpverleners, die individuele gezondheidszorg verlenen, zoals artsen en verpleegkundigen. Zij vinden hun zwijgplicht in artikel 88 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg en in artikel 7:457 Burgerlijk Wetboek. Overleg m.b.t. deze specifieke zwijgplicht i.g.v. een melding doen, met aandachtsfunctionaris, bestuur en onze huisjurist.

Voor beroepskrachten in de jeugdzorg is de zwijgplicht specifiek geregeld in artikel 7.3.11 van de Jeugdwet. Ook de medewerkers van de lokale sociale (wijk) teams hebben een zwijgplicht, mede gelet op wetgeving en beroepscode die op de leden van de teams van toepassing zijn. Omdat de meeste wijkteams en andere lokale teams de toegang vormen tot de jeugdhulp en de maatschappelijke ondersteuning gelden de privacybepalingen van de Jeugdwet en de Wmo 2015.

Bijlage 1: Veilig Thuis

Advies

Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact kan worden opgenomen met Veilig Thuis, het advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij Veilig Thuis is veel kennis aanwezig over mogelijke signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met cliënten³ over de signalen. Als een beroepskracht advies vraagt aan Veilig Thuis, zet Veilig Thuis zelf geen stappen in de richting van de cliënt of die van anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht tot de adviesvrager.

NB: Adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme cliëntgegevens, voor een adviesgesprek heeft u uw beroepsgeheim dus niet te verbreken. Wel kunnen, met instemming van de adviesvrager, de contactgegevens van de adviesvrager worden vastgelegd, vooral ook met het oog op een eventueel vervolgadvisie over dezelfde casus.

Melden

Als er bij het volgen van de stappen wordt besloten tot het doen van een melding, neemt Veilig Thuis de zaak over. Veilig Thuis is wettelijk bevoegd om onderzoek te doen naar het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Daarbij kan Veilig Thuis informatie opvragen bij andere instanties en organisaties. Veilig Thuis houdt melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

NB: Bij een melding moet de melder cliëntgegevens verstrekken omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding.

Iedereen, beroepskrachten en burgers, kan bij Veilig Thuis terecht met vragen en meldingen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het landelijk nummer van Veilig Thuis is **0800-2000**

Verspreid in Nederland bestaan 26 vestigingen van Veilig Thuis. Zie: www.vooreenveiligthuis.nl.

De taken van Veilig Thuis zijn: advies geven, meldingen in ontvangst nemen, onderzoek van meldingen, beoordelen van de noodzaak van vervolgstappen en toeleiden naar passende hulp voor alle betrokkenen.

³ Cliënt kan kind, ouder of melder zijn

Bijlage 2: De verschillende vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld

Kindermishandeling komt voor in alle lagen van de bevolking en in alle leeftijdscategorieën. Vaak komen verschillende vormen tegelijkertijd voor. Bij iedere vorm van mishandeling is er ook sprake van psychische mishandeling. Het kind niet beschermen tegen de mishandeling door de andere ouder is ook mishandelen.

Zo veel mogelijk vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling worden in deze bijlage nader toegelicht, inclusief vormen van seksueel geweld. Specifieke vormen van geweld vragen specifieke kennis en vaardigheden van beroepskrachten. Ontbreekt deze specifieke deskundigheid, dan is het verstandig dat de aandachtsfunctionaris bij signalen die mogelijkkerwijs kunnen duiden op zo'n specifieke vorm van geweld, meteen een beroep doet op Veilig Thuis.

Hieronder staat een opsomming van vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Lichamelijke mishandeling

Ouders verwonden het kind of staan toe dat het kind wordt verwond (anders dan ten gevolge van een ongeluk). Voorbeelden van lichamelijke mishandeling:

- slaan, stampen, schoppen, opzettelijk laten vallen, verbranden, vergiftigen, verstikken;
- meisjesbesnijdenis: een ingreep aan de uitwendige geslachtsdelen van een meisje.

Lichamelijke verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Ouders zijn niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg ten aanzien van de lichamelijke behoeften. Voorbeelden van lichamelijke verwaarlozing:

- niet zorgen voor voldoende of geschikt eten;
- niet zorgen voor schone, aan de weersomstandigheden aangepaste, passende kleding;
- niet zorgen voor geschikt onderdak;
- niet zorgen voor geschikte medische, tandheelkundige en geestelijke gezondheidszorg;
- niet zorgen voor voldoende hygiëne;
- niet zorgen voor voldoende toezicht.

Psychische mishandeling

Het toebrengen van schade aan de emotionele en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind. Voorbeelden van psychische mishandeling zijn:

- het bedreigen of uitschelden van een kind als een systematisch patroon van kleineren en denigreren;
- het kind tot zondebok maken;
- het belasten van een kind met een te grote verantwoordelijkheid;
- eisen stellen waaraan een kind niet kan voldoen;
- het blootstellen van een kind aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag;
- het opsluiten of vastbinden van het kind als middel van straf of controle.

Psychische verwaarlozing

Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Voorbeelden van psychische verwaarlozing zijn:

- niet zorgen voor voldoende aandacht, respect, genegenheid, liefde en contact;
- niet zorgen voor voldoende ruimte voor toenemende autonomie;

- niet zorgen voor regelmatige schoolgang, onthouden van onderwijs;
- blootstellen aan huiselijk geweld.

Seksueel misbruik

Seksueel contact met een kind hebben of pogen te hebben, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de ouder/verzorger of anderen en/of uit geldelijk gewin. Voorbeelden van seksueel misbruik zijn:

- aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij geen genitaal contact plaatsvindt (bijvoorbeeld ongepast kussen, strelen van borsten);
- aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij genitaal contact plaatsvindt;
- penetratie door vingers, voorwerpen of penis;
- pornografisch materiaal laten zien of opnemen.

Bijlage 3: Begrippen en definities

Algemene meldnormen (leidende principes t.b.v. afwegingskaders)

Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

Meldnorm A	In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.
Meldnorm B	In alle ANDERE gevallen waarin de aandachtsfunctionaris meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Meldnorm C	Als een aandachtsfunctionaris die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none">- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.- (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.- Poging tot verwurging.- Wapengebruik.- Geweld tijdens de zwangerschap.- (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.- Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100jaar, waaronder het onthouden van voedsel.- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrek of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.- Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.- Acut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.- Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene- Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none">- Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.- Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger.- Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.- Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties.- Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders.- Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.- Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	<p>Als een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.</p> <p>Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, mensenhandel, eengerelateerd geweld en oudermishandeling.</p> <p>Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.</p> <p>Bij de keuze voor wel/niet melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.</p>

